

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N64

21.12.2021

საერთო მონაცემები

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: ქ. ქუთაისში ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „ბაჯო“;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 08.11.2021;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. ქუთაისი, ლესელიძის ქუჩის მიმდებარე ტერიტორია;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „სამნი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, შპს „სამნის“ მიერ წარმოდგენილია, ქ. ქუთაისში, ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების სკოპინგის ანგარიში.

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ ქ. ქუთაისში, შპს „ბაჯოს“ ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს აღდგენა-რეკონსტრუქცია და ექსპლუატაციაზე გაცემულია №79 (03.11.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა და „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ 48-ე მუხლის მე-4 ნაწილის შესაბამისად, გაცემულია გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება (ბრძანება N 2-783; 02.09.2020).

2021 წელის შპს „ბაჯოს“ მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი იქნა სკრინინგის განცხადება ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებაზე. აღნიშნული საქმიანობა 2021 წლის 23 მარტის N2-325 სკრინინგის გადაწყვეტილებით, დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას და შპს „ბაჯოს“ დაევალა „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლით განსაზღვრული სკოპინგის პროცედურის გავლა.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შპს „ბაჯოს“ (საიდენტიფიკაციო კოდი: 212671107) ტყავის გადამამუშავებელი საწარმო მდებარე ქ. ქუთაისში, ლესელიძის ქუჩის მიმდებარედ (ს/კ - 03.02.24.696). კომპანიის მიერ განხორციელდა არსებული კაპიტალური შენობის რეკონსტრუქცია და მასში არსებული ტექნოლოგიური ხაზისა და დაზგა-დანადგარების

შეცვლა. საწარმოს მოწყობა დასრულდა 2019 წელს. შესაბამისი ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნისა და გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში გათვალისწინებულია წელიწადში 50 ტონა ტყავის გადამუშავება და 40 ტონა პროდუქციის მიღება. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ექსპლუატაციაში შესვლის პროცესმა აჩვენა, რომ სათადარიგო ჩარხ-დანადგარების გარეშე ტექნოლოგიური პროცესი შეფერხებებით მიმდინარეობდა და დაიგეგმა საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება. საწარმოს გადაიარაღების პირობებში გამოიკვეთა, ასევე წარმადობის გაზრდის საჭიროება.

სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ პროექტის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება გულისხმობს საწარმოში ტექნოლოგიური მოწყობილობების დამატებას და ტყავის გადამუშავების წარმადობის გაზრდას. კერძოდ, საწარმოში დაგეგმილია ორი კიდული დოლის, გამჭიმი დაზვის, ნახევრად შრობის დაზვების, ხეხვის შედეგად მტვრის მოცილების დაზვის დამატება, ასევე გათვალისწინებულია სათადარიგო გამლეში, გამთლელი და ტყავის დამარბილებელი დაზვა. ობიექტის წარმადობის გაზრდა გულისხმობს წელიწადში 120 ტ ნედლი ტყავის გადამუშავებას. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ასევე ითვალისწინებს ელექტროენერგიაზე მომუშავე საქვაბების ჩანაცვლებას ბუნებრივ აირზე და შემაზე მომუშავე საქვაბებით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შესაბამისად, ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს ტერიტორია წარმოადგენს მდ. რიონის ჭალის ტერასას. ტყავის საწარმო განთავსებულია ტერიტორიაზე არსებულ კაპიტალურ შენობაში. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში დამატებითი დაზვა-დანადგარების ნაწილის განთავსდება დაგეგმილია არსებულ შენობაში, ხოლო დანარჩენისათვის ჩრდილოეთის მხარეზე გათვალისწინებულია მსუბუქი კონსტრუქციის სათავსოს მოწყობა (სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ამჟამად აღნიშნული ტერიტორია ნაწილობრივ დაფარულია ბეტონის საფარით. დანარჩენი ტერიტორია დაიფარება არმირებული ბეტონის ხსნარით, გადაიხურება და შეიმოსება ფურცლოვანი ლითონით). საწარმოდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი დაშორებულია 105 მ-ით, მდ. რიონი დაშორებულია 50 მ-ით, ხოლო საწარმოს სამხრეთით 230 მ-ში განთავსებულია ქვიშა-ხრემის სამსხვრევი საწარმო. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საწარმოს (ორი სართული) გენერალური-გეგმა, არსებული და საპროექტო დანადგარების მითითებით, შესაბამისი ექსპლიკაციით.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია არაქმედების ალტერნატივა, ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს განთავსების ალტერნატივა და ტექნოლოგიური ალტერნატივები. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, არაქმედების ალტერნატივის განხორციელების შემთხვევაში, არ არის მოსალოდნელი არსებულ გარემოზე ზემოქმედების ცვლილება. არაქმედების ალტერნატივა უარყოფილ იქნა დაგეგმილი წარმოებით მოსალოდნელი დადებითი ეკონომიკური ფაქტორების გათვალისწინებით. ასევე აღსანიშნავია, რომ საწარმოს ნედლეული წარმოიქმნება საქართველოში არსებულ სასაკლაოებზე, ხოლო დაგეგმილი პროექტის არაქმედების შემთხვევაში სასაკლაოებზე წარმოქმნილი ტყავი შეიძლება განთავსდეს ნაგავსაყრელზე.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, დაგეგმილი ცვლილებებისათვის ადგილმდებარეობის ალტერნატივების განხილვა არ ჩაითვალა მიზანშეწონილად, ვინაიდან - ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება დაგეგმილია არსებულ საწარმოში, რომელიც უკვე წლებია არსებობს, ხოლო ახალი ტერიტორიის ათვისება დაკავშირებული იქნება დამატებით სამუშაოებთან და გარემოზე ნეგატიურ ზემოქმედებასთან. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, დაგეგმილი ექსპლუატაციის პირობების ცვლილება ემსახურება უკვე არსებული ტექნოლოგიური პროცესის სრულყოფას და წარმოების საიმედოობის გაზრდას. არსებული დანადგარები ახალი დამონტაჟებულია და ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში, მათი სრულყოფის პირობების შემთხვევაში შესაძლებელია მაღალი ხარისხის პროდუქციის მიღება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს მუშაობის რეჟიმია - 250 დღე წელიწადში, 24 სთ დღე-ღამეში. საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესის ერთი ციკლის შესრულებას სჭირდება საშუალოდ 60 სთ. ერთი ციკლის განმავლობაში მუშავდება 500 კგ ტყავი. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, 250 დღის განმავლობაში, 24 სთ-იანი მუშაობის რეჟიმით წელიწადში შესაძლებელია 240 არასრული და 100 სრული ციკლის შესრულება. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, წლის განმავლობაში გადამუშავებული ნედლეულის რაოდენობა იქნება 120 ტ, ხოლო მიღებული პროდუქცია: 40 ტ ტყავის ნედლეული და 70 ტ ტყავის ნახევარფაბრიკატი.

ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების (დამატებითი და სათადარიგო მანქანა-დანადგარების დამატების) შემდეგ ტექნოლოგიური ციკლი მიიღებს შემდეგ სახეს: ნედლეული შემოიზიდება ავტოტრანსპორტით და განთავსდება სასაწყობო ფართში არსებულ სტელაჟებზე. საწყობიდან ტყავი დალბობისა და ბეწვის გაცლის მიზნით მიეწოდება შესაბამის დოლში, საიდანაც ტყავი გადავა დაქრომვის დოლში. დაქრომილი ტყავი მიეწოდება გამლემ დაზგებს (რომელთაგან ერთი სათადარიგოა). ამის შემდეგ ტყავი გადავა გამწურ დაზგაზე და მთავრდება დამუშავების არასრული ციკლი (მიიღება ტყავის ნახევარფაბრიკატი), ხოლო 45 ტ გადავა დამუშავების შემდეგ ეტაპზე. გაწურული ტყავი (ტყავის ნახევარფაბრიკატი) მიეწოდება გამჭიმ დაზგას. გაჭიმული ტყავი დასვენებისათვის გადადის ტყავის განსათავსებელ მაგიდაზე, საიდანაც აღნიშნულის შემდგომ ტყავი მიეწოდება გამთლელ დაზგებს (რომელთაგან ერთი სათადარიგოა). გამთლელი დაზგიდან, საჭიროების მიხედვით, ტყავი გადადის შემდეგ დოლებში (10ა, 10ბ, 10გ, 10დ, 10ე) სასურველი ფერის მიღების მიზნით, საიდანაც ტყავი გადადის ნახევრად შრობის წნეხებზე (რომელთაგან ერთი სათადარიგოა). ნახევრად გამშრალი ტყავის სრული შრობა ხდება კამერაში. სრულად გამომშრალი ტყავი მიეწოდება დამარბილებელ დაზგებს (რომელთაგან ერთი სათადარიგოა). დარბილებული ტყავი გადადის (მტვერდამჭერით აღჭურვილ) გამხეხ დაზგაზე. გახეხილი ტყავიდან მტვრის სრულად მოცილება ხდება (მტვერდამჭერით აღჭურვილ) გამწმენდ დაზგაზე. გასუფთავებული ტყავი გადადის მეორე სართულზე, სადაც განთავსებულია დასაგრუნტი მაგიდა და ხორციელდება ტყავის ხელით ღებვა (დაგრუნტვა). ხოლო შემდგომ ეტაპზე ტყავი მიეწოდება საშრობ კამერას. გამომშრალი ტყავის ღებვა ხდება მფრქვევანათი შესაბამის მაგიდაზე. შეღებილი ტყავი გადადის დოლურ დამარბილებელში. დარბილებული ტყავი

მიეწოდება წნეხებს (რომელთაგან ერთი სათადარიგია). ტყავი საბოლოო დარბილებისათვის მიეწოდება შესაბამის დოლს. დარბილებული ტყავი მიეწოდება გამზომ დაზგას, აღნიშნულის შემდგომ ტყავი იფუთება და გადადის პროდუქციის საწყობში. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საწარმოს არასრული და სრული ტექნოლოგიური პროცესის ამსახველი სქემატური ნახაზები.

საწარმოს ძირითადი ნედლეულს წარმოადგენს ადგილობრივ ბაზარზე შესყიდული ნედლი ტყავი. ნედლეული ხის სტელაჟებით თავსდება ნედლეულის საცავში ან პირდაპირ იტვირთება შესაბამის დოლში. ტყავის დამუშავებისათვის გამოიყენება სხვადასხვა ქიმიური ნივთიერებები, მათ შორის: კირი, ამონიუმის სულფატი, ქრომის (+2) მარილი, საღებავები. ტექნოლოგიური პროცესში გამოყენებული ქიმიკატები, დამხმარე მასალები და შესაბამისი რაოდენობა სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ცხრილის სახით. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად საჭირო მასალები ყოველკვარტალურად შემოიზიდება დაფასოებულ მდგომარეობაში და განთავსდება კაპიტალურ სასაწყობე ფართში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში წყალი გამოიყენება სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური დანიშნულებით. სასმელად გამოიყენება ბუტილირებული წყალი. სამეურნეო მიზნით წყალმომარაგება გათვალისწინებულია ტერიტორიაზე არსებული (ლიცენზირებული) ჭაბურღილიდან. სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენებული წყლის რაოდენობა წელიწადში იქნება 90 მ³. ტექნოლოგიური დანიშნულებით ერთ სრულ ციკლზე წელიწადში გათვალისწინებულია 410 მ³ წყლის მოხმარება. საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლის ხარჯი წელიწადში იქნება 72 მ³-ს. საწარმოში წარმოიქმნება საყოფაცხოვრებო და საწარმოო ჩამდინარე წყლები. საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლებისათვის საწარმოს ტერიტორიაზე მოწყობილია ჰერმეტიკული საასენიზაციო ორმო, რომლის პერიოდული გაწმენდა ხდება შესაბამისი სამსახურის მიერ, ხელშეკრულების საფუძველზე. საწარმოო ჩამდინარე წყლები (369 მ³/წელ), რომელიც დაბინძურებულია ორგანული და არაორგანული ნივთიერებებით, გამწმენდი სისტემის გავლის შემდგომ ჩაედინება მდინარე რიონში. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში მოსალოდნელია ჩამდინარე წყლის ხარჯის და წყლის გარემოზე ზემოქმედების ზრდა.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში მოწყობილია რამდენიმე საფეხურიანი გამწმენდი ნაგებობა. ჩამდინარე წყლები გამწმენდ სისტემაში მიწოდებამდე იკრიბება გამთანაბრებელში, რომელიც უზრუნველყოფს ჩამდინარე წყლების შერევას და ნაკადის გათანაბრებას. ჩამდინარე წყლების გაწმენდის პირველი საფეხური წარმოადგენს მექანიკურ ცხაურს (სიგანე - 80 სმ, სიგრძე - 1,5 მ, სიღრმე - 1 მ), სადაც გათვალისწინებულია მსხვილი ზომის შეწონილი ნივთიერებების დაჭერა. მსხვილი ნაწილაკების მოშორების შემდგომ, ჩამდინარე წყალი მიეწოდება მეორე საფეხურს, მექანიკურ გამწმენდ ნაგებობას (რომელიც წარმოადგენს როგორც სალექარს, ასევე ცხიმდამჭერს), სადაც ხდება ჩამდინარე წყლისგან შეწონილი ნაწილაკების, ცხიმების, გახსნილი მსუბუქი მინარევების გამოყოფა. მექანიკური წმენდის დროს ჩამდინარე წყალს ემატება სპეციალური რეაგენტები (კოაგულანტები), რომელიც ხელს უწყობს ჩამდინარე

წყლიდან მარილების გამოყოფას. მექანიკური გაწმენდის შემდეგ ჩამდინარე წყალი მიეწოდება ბიოლოგიურ გამწმენდს. გამწმენდი სისტემის ტექნოლოგიურ პროცესში გათვალისწინებულია ასევე ბიოლოგიურად გაწმენდილი წყლის დექრომიზაცია, ქიმიური მეთოდით, სარეაგენტო ხსნარის საშუალებით. დექრომიზაციის შემდგომ ჩამდინარე წყალი მიეწოდება სადებინფექციო განყოფილებას და ხდება მისი დეზინფექცია თხევადი ქლორით (დექრომიზაცია და დეზინფექცია ხდება 1,2 მ დიამეტრისა და 1,5 მ სიღრმის მოცულობებში). აღნიშნულის შემდგომ ჩამდინარე წყლის ჩაშვება გათვალისწინებულია ზედაპირული წყლის ობიექტში (მდინარე რიონში).

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია პროექტის განხორციელებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის ინფორმაცია, გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების მნიშვნელობის და მასშტაბის შესახებ. პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ატმოსფერული ჰაერის და წყლის გარემოს დაბინძურებასთან, ასევე ტექნოლოგიური დანადგარებიდან ხმაურის წარმოქმნასა და ნარჩენების გავრცელებასთან.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს სპეციფიკის გათვალისწინებით ტექნოლოგიური პროცესების დროს ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა მავნე ნივთიერებები, მათ შორის: ამიაკი, ფორმალდეჰიდი, მტვერი, აცეტონი, ეთილის სპირტი, ბუთილის სპირტი ნახშირჟანგი და სხვა. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია საქმიანობის შედეგად გამოყოფილი მავნე ნივთიერებების და საწარმოში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფის (არაორგანიზებული, ორგანიზებული) წყაროების შესახებ ინფორმაცია. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების ფარგლებში შეიცვლება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების რაოდენობა. კომპანიის მიერ დაგეგმილია, ასევე, ალტერნატიული საწვავის (ბუნებრივი აირი ან შეშა) გამოყენება, რომელიც ასევე ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების დამატებით წყაროს წარმოადგენს. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევების რაოდენობათა ანგარიში. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, უახლოეს მოსახლესთან (105 მ) შეწონილი ნაწილაკების კონცენტრაცია, ასევე გამოყოფილი წვის აირების რაოდენობა არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციებს.

საწარმოს ექსპლუატაციის პროცესში ხმაურის წარმოქმნის წყაროებს წარმოადგენენ ტექნოლოგიური დანადგარები და მათი ელექტრო ძრავები. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოს გადაიარაღებით არ მოიმატებს ხმაურის წყარო, რადგან დამატებული დანადგარები არის სათადარიგო და მათი ექსპლუატაცია მოხდება არსებულთან მონაცვლეობით. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ტყავის საწარმოებში ხმაურის დონე არ აჭარბებს 70 დბა-ს, ხოლო ვინაიდან ტექნოლოგიური პროცესი მიმდინარეობს კაპიტალურ შენობაში, უახლოეს მოსახლესთან ხმაურის გავრცელების დონე არ გადააჭარბებს 35 დბა-ს.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილებით დამატებით ნარჩენების წარმოქმნა არ არის მოსალოდნელი. ექსპლუატაციის პირობების შეცვლით წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობების ცვლილება მოსალოდნელი არ არის.

სკოპინგის ანგარიშში ნარჩენების სახეობების, რაოდენობებისა და შემდგომი მართვის შესახებ ინფორმაცია მოცემულია ცხრილის სახით. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, როგორც სახიფათო, ისე არასახიფათო ნარჩენები შემდგომი მართვის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას. **სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ საწარმოში დაგეგმილია ტყავის გადამუშავების წარმადობის გაზრდა, რომელიც თავის მხრივ დაკავშირებული იქნება ნარჩენების რაოდენობის ზრდასთან, შესაბამისად აღნიშნული საკითხი გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.**

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ქ. ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე და ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2021 წლის 30 ნოემბერს, ქ. ქუთაისის მუნიციპალიტეტის მერიის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „ბაჯოს“, სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელი საკონსულტაციო კომპანიის - შპს „სამნის“ და ქ. ქუთაისის მერიის წარმომადგენლები და დაინტერესებული საზოგადოება. საჯარო განხილვაზე პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები/მოსაზრებები არ გამოთქმულა. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების საჭიროების დასაბუთება;
- არსებული საქმიანობის და დაგეგმილი ცვლილებების დეტალური აღწერა;
- საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
- საწარმოს ტერიტორიიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს საცხოვრებელ სახლამდე მდებარეობის მითითებით, ასევე მანძილი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის მოსაზღვრე ტერიტორიების, ასევე ახლომდებარე მოქმედი ობიექტების (საწარმოდან 500 მ რადიუსში) და მათი ფუნქციური დატვირთვის შესახებ;
- ინფორმაცია პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის ინფორმაცია არაქმედების ალტერნატივის, ტექნოლოგიური ალტერნატივების, ტერიტორიის შერჩევის ალტერნატივების შესახებ. გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
- საწარმოს განახლებული გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება, როგორც არსებული, ისე საპროექტო დანადგარები, დამხმარე ტექნოლოგიური მოწყობილობები და ტექნოლოგიური უბნები, გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროების მითითებით;
- ინფორმაცია საქმიანობის ფიზიკური მახასიათებლების შესახებ, საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით. მათ შორის ტყავის საწარმოში არსებული ტექნოლოგიური დანადგარების აღწერა (სიმძლავრე, წარმადობა, საპასპორტო მონაცემები);
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ტყავის საწარმოს ტექნოლოგიური პროცესების დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა. ტყავის საწარმოს ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი (სრული, არასრული) სქემატური ნახაზების მითითებით და შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ტყავის საწარმოს სამუშაო რეჟიმის შესახებ დეტალური ინფორმაცია. საწარმოს საპროექტო წარმადობის (საათური, დღიური, წლიური) შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია;
- წარმოებული პროდუქციის (ნედლეული, ნახევარფაბრიკატი) რაოდენობის შესახებ, მათ შორის ტექნოლოგიური პროცესის დანაკარგების შესახებ ინფორმაცია;

- ინფორმაცია წარმოებაში გამოსაყენებელი/გადასამუშავებელი ნედლეულის შესახებ (ნედლეულით მომარაგება, რაოდენობა, დასაწყობება და სხვ.);
- ინფორმაცია ტექნოლოგიურ ციკლში გამოსაყენებელი დანამატების შესახებ. მათ შორის საწარმოში გამოსაყენებელი ქიმიური ნივთიერებების და მათი მართვის/დასაწყობების პირობების შესახებ ინფორმაცია;
- საწარმოო ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. მათ შორის ინფორმაცია ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული გზების შესახებ და ტრანსპორტირების გეგმა-გრაფიკი;
- ტყავის წარმოების პროცესში, ბუნებრივ აირზე და შეშაზე მომუშავე საქვების ღუმელის და მათი ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენების შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია საწარმოო უბნებზე გათვალისწინებული მტვერდამჭერი და აირგამწმენდი სისტემის შესახებ (მათ შორის სისტემის პარამეტრების და ეფექტურობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია);
- ინფორმაცია სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო მიზნით წყალმომარაგების შესახებ;
- ინფორმაცია წყლის საწარმოო მიზნით გამოყენების შესახებ;
- სამეურნეო-ფეკალური, საწარმოო და სანიაღვრე წყლების (საწარმოო ტერიტორიაზე არსებული ყველა ტექნოლოგიური უბნის) მართვის საკითხები;
- საპროექტო ობიექტის საკანალიზაციო სქემა, გენ-გეგმაზე დატანით;
- ინფორმაცია საწარმოო ტერიტორიაზე არსებული გამწმენდი სისტემის შესახებ (შესაბამისი პარამეტრების, ტექნოლოგიური ციკლის და ეფექტურობის მითითებით (შესაბამისი გათვლებითა და დასაბუთებით));
- საწარმოო ჩამდინარე წყლების რაოდენობისა და ხარისხის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია (გაწმენდამდე და გაწმენდის შემდგომ);
- გამწმენდ სისტემაში დაგროვილი ნარჩენების რაოდენობის და მართვის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ინფორმაცია ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით, ობიექტზე წარმოქმნილი ნარჩენების რაოდენობის, სახეობის, სახიფათობის მახასიათებლების და მათი შემდგომი მართვის საკითხების შესახებ, ნარჩენების მართვის კოდექსით და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით განსაზღვრული ვალდებულებებისა და მოთხოვნების შესაბამისად;
- პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული მსუბუქი კონსტრუქციის მინაშენის მოწყობის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია რომელი საპროექტო დანადგარები იქნება განთავსებული არსებულ საწარმოო შენობაში და რომელი მსუბუქი კონსტრუქციის სათავსო;
- საპროექტო ტერიტორიაზე მისასვლელი გზების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობის და სამუშაო გრაფიკის შესახებ ინფორმაცია.

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება, მათ შორის:

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც მოცემული უნდა იყოს: ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში; დეტალური ინფორმაცია მტვერდამჭერი, ჰაერგამწმენდი სისტემის შესახებ (საპასპორტო მონაცემები; ეფექტურობის დამადასტურებელი დეტალური მონაცემები); ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები; ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის გეგმა; ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- ნედლეულის მიღება-დასაწყობებისა და გადამუშავების პროცესში სუნის გავრცელების შესახებ ინფორმაცია, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ხმაურის გავრცელების კუთხით (ხმაურის გავრცელების დონეების გაანგარიშება და მოდელირება), ასევე შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- პროექტის ფარგლებში შესაძლო ზემოქმედების შეფასება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკების შესახებ ინფორმაცია, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით ჩამდინარე წყლებთან ერთად ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზ.დ.ჩ) პროექტი;
- ბიოლოგიურ გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით პროექტის ფარგლებში ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების მითითებით. ნარჩენების მართვის გეგმა ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით;
- პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე. ამასთან, გზშ-ის ანგარიშში განსაზღვრული უნდა იყოს ადამიანის

ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;

- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი (მონიტორინგის სიხშირის და მეთოდის მითითებით);
- ინფორმაცია კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ. პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- ზემოქმედების შეფასება ნედლეულის/პროდუქციის ტრანსპორტირებისას, მათ შორის ზემოქმედების შეფასება სატრანსპორტო ნაკადებზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა;
- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნას გზშ-ის ანგარიშში:

- №79 (03.11.2017) ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით განსაზღვრული პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (განხილული იქნეს თითოეული პირობის შესრულების საკითხი/ანალიზი);
- ინფორმაცია 2017 წლიდან დღემდე საწარმოში განხორციელებული, საწარმოს მოწყობისთვის შესრულებული ღონისძიებების შესახებ;
- გზშ-ის ანგარიში საპროექტო ცვლილების გარდა უნდა მოიცავდეს არსებული რეალობის გათვალისწინებით საქმიანობის და ტექნოლოგიური უზნების შესახებ ერთიან, დეტალურ ინფორმაციას და შეფასებას;
- დაზუსტებას საჭიროებს ალტერნატიული საწვავის (ბუნებრივი აირი ან შეშა) გამოყენების შესახებ ინფორმაცია;
- სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ საწარმოში დაგეგმილია ტყავის გადამუშავების წარმადობის გაზრდა, რომელიც თავის მხრივ დაკავშირებული იქნება ნარჩენების რაოდენობის ზრდასთან, შესაბამისად აღნიშნული საკითხი გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას. მათ შორის, სკოპინგის ანგარიშიდან დგინდება, რომ ნედლეულის (120 ტ) გადამუშავების შედეგად მიღებული პროდუქციის (40 ტონა ტყავის ნედლეული და 70

ტონა ნახევარფაბრიკატი) დანაკარგი შეადგენს 10 ტონას. გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების გათვალისწინებით საწარმოში წარმოქმნილი ნედლეულის დანაკარგისა (ნარჩენის) და მისი შემდგომი მართვის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;

- გზმ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით. გზმ-ის ანგარიშში მოცემული უნდა იყოს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული საკითხის შესახებ ინფორმაცია შესაბამისი თანმიმდევრობით;

❖ გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ბაჯოს“ მიერ წარმოდგენილ - ქ. ქუთაისში, ლესელიძის ქუჩის მიმდებარე ტერიტორიაზე, ტყავის გადამამუშავებელი საწარმოს ექსპლუატაციის პირობების ცვლილების პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში** მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზმ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.